

ТЕАТРАЛЬНІ ПОСТАТІ В «ПОРТРЕТАХ СУЧАСНИКІВ»

А. ПЕТРИЦЬКОГО

Міщенко-Рава М.М.

*Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут», м. Харків*

Особливе значення в творчості художника Анатолія Петрицького мав так званий «харківський період», коли Петрицький був жителем легендарного будинку «Слово». Багато з відомих постатей української культури було втілено в його «Портретах сучасників» на виставці 1932 року в Харкові, в Будинку літератури. Велика кількість портретів була знищена під час репресій 30-х років, ще деякі зникли під час Другої світової. Ті, що збереглися – демонструють стильову та смакову особливість тої епохи і самого Петрицького.

Зв'язок художника з театром прослідковується протягом його життя: з 1917 його доля безпосередньо пов'язана з «Молодим театром», також Петрицький був художником Першого державного драматичного театру УРСР та Української музичної драми (м. Київ). «Березіль» шукав нові форми, підходи, шляхи у мистецтві, як і Петрицький. Петрицький був художником театру, створював унікальні театральні декорації, театральні костюми, інтегрував в театральний простір новітні віяння авангарду (альбом «Театральні строї Петрицького»). Футуризм, конструктивізм втілені ним в оформленні «Тараса Бульби», «Князя Ігора», «Вія», «Сорочинської ярмарки», «Червоного маку», «Турандота». Це унікальне авангардне оформлення сценічного простору, пошук новітніх декоративних засобів, динаміка і колоритність сцен.

Станковий живопис та портрети Петрицького знайомлять нас з деякими постатями театального життя тогочасної України. Ритм кубізму ми бачимо в роботі «Актриса» (1922), і відкриваємо для себе талановиту молоду акторку «Березоля» Валентину Чистякову. В 1924-1925 створено портрети актора Українського драматичного театру ім. І. Франка Євгена Коханенка. Портрет актора Бориса Глаголіна (1926) був використаний для обкладинки журналу «Нове мистецтво» номер 3 в тому році, завдяки чому дійшов до нас. Так само як і портрет Ганни Мещерської (1926, номер 16). Лише за репродукцією дійшов до нас портрет Леся Курбаса у виконанні Петрицького (1929). Завдяки Петрицькому ми маємо уявлення про акторське перевтілення та гру талановитого діяча театру Костянтина Кошевського (1928 та 1930), актора Йосипа Гірняка (1928), акторки Валентини Варецької (1929), актора та режисера Мар'яна Крушельницького (1931) в яких відслідковуються манера зображення діячів театру у використанні атрибутів акторської професії. Портрет акторки Любові Гаккебуш (30-ті роки) – це демонстрація гри актриси, її міміки та перевтілення.

В 1927 в журналі «Червоний папірець» було надруковано шарж Петрицького «Секрет успіху», який показує пошуки розвитку українського театру. На шаржі – діалог І. Карпенко-Карого з новою генерацією драматургів – Анатолія Гака, Яків Мамонтова, Миколи Куліша. Театральні постаті у виконанні художника наголошують на тих змінах, що торкнулися як мистецтва взагалі, так і театральної сфери на початку ХХ століття.